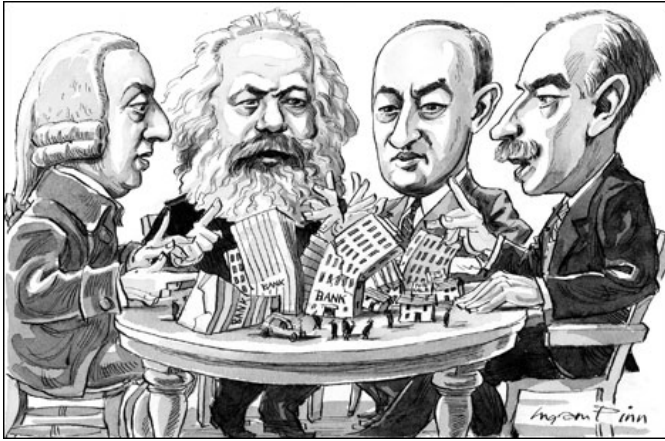

Neo-Liberaler, Sosyal Demokratlar ve Marksistler

İçeriği Yazan: [Asim US](#) [1] Zaman: Pzt, 26/04/2010 - 11:59

Bildiğiniz gibi iktisat bilimi, diğer bütün bilimler gibi felsefe çıkışıdır. Dolayısıyla her türlü iktisadi düşüncenin temelini atan insanlar, aynı zamanda da büyük düşünürlerdir.

Bunlardan ana akım öncüleri olarak, Malthus, A. Smith, Ricardo ve K. Marx'ı sayabiliriz. Diğer pek çok iktisatçı, genel olarak bu isimlerin takipçileridirler. Mesela bugünkü "new right" olarak tabir edilen piyasa muhafazakarları (özellikle 70'lerden sonra Reagan ve Thatcher ile siyasete taşınan, Hayek ve Milton Friedman'ın fikir babalığını yaptığı) genel itibarıyla Adam Smith'in ekolünden gelmezler.

Ünlü iktisatçı J.M.Keynes ise, Malthus'un fikirlerine dayanır.

Genel itibarıyla iktisadi akımları ikiye ayırabiliriz. Ortodoks iktisat ve Marksist iktisat. Ortodoks iktisat ise ikiye ayrılır, muhafazakar kanat (neo-klasik) ve sosyal kanat (Keynesçilik).

Ortodoks iktisadın muhafazakar kanadı, adına “piyasa ekonomisi” dedikleri zihinsel bir kurgudan hareketle, kapitalizmin savunusunu yaparlar. Bunların oluşturdukları model, apriori bir modeldir. Çünkü, gerçek hayatta var olandan ziyade, ütöpik düşüncelerden ve ardından tümünden gelim bir mantıkla hareket ederler.

Bu kanada göre, piyasa ekonomisi kendiliğinden dengeyi sağlar. Adam Smith’in ünlü “görünmez el”i, piyasada dengeyi uzun vadede mutlaka sağlayacaktır. Çünkü neo-klasik iktisatçılara göre, piyasa ekonomisi prensip olarak dengeye meyillidir. Krizler ise ancak ekonomi dışı unsurların (devlet, doğa) davranış ve müdahalesinden kaynaklanıyor olabilir.

Bu ekole göre, kaynak tahsisinde etkinlik kendiliğinden sağlanır. Ekonomide aktörlerin çıkarları arasında uyum mevcuttur. Minimalist bir devlet anlayışları vardır ve devletin ekonomiden her halükarda uzak durması gerektiğini savunurlar. Yani onlara göre, “bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler”.

Özetle, liberal bir ekonomik model benimserler. Özel kesimin hakimiyetinde bir piyasa ekonomisine vurgu yaparlar ve ekonomiye kamu müdahalesi olmaması gerektiğini savunurlar. Bunlara göre ekonomi, tam istihdam seviyesinde çalışır (zaten bu görüşte her şey tamdır. Tam rekabet, tam istihdam gibi... Arz yanlı ekonomi politikalarını savunurlar ve özellikle 70’lerden sonra monetaristlerin ortaya çıkışıyla, enflasyonla mücadele, denk bütçe, sıkı maliye politikaları gibi kavramlar önem kazanmıştır. Bunlara göre toplumlar bireye ayrılır ve her birey, üreticiler ve tüketiciler, rasyonel hareket ederek kâr maksimizasyonlarını sağlarlar. Böylece bireyler vasıtasıyla toplumlar karlarını maksimize ederek, refah devletine ve zenginliğe ulaşırlar.

Ortodoks iktisadın sosyal kanadı ise, gene son kertede kapitalizmden yana tavır alır ancak, karma bir ekonomik modelden yanadırlar. Bunlara göre, ekonomide kendiliğinden dengeyi sağlayacak ve kaynak tahsisinde israfı önleyecek otomatik bir mekanizma yoktur.

Yani ünlü ekonomist J. Stiglitz’in deyişiyle “Görünmez el, bazen orada olmayacak kadar görünmezdir.”

Buna karşın devlet ise, konjonktüre karşı politikalarla ekonomiyi yönetmelidir. Karar birimlerinin (tüketiciler, işadamları...) geleceğe ilişkin karamsar bekleyişleri, efektif talep yetersizliği sonucu bunalıma yol açabilir.

Özetle, bu kesim karma bir ekonomik modelden yanadırlar. Hem özel, hem de kamu sektörünün birlikte görev aldığı bir piyasa ekonomisini savunurlar. Sosyal devlete vurgu yaparlar ve işsizlikle mücadele, sosyal haklar, ekonomik büyüme gibi kavramlar önem kazanır. Sosyal kanada göre her zaman kamu müdahalesi gereklidir. Kriz dönemlerinde görünmeyen el mekanizmasının çalışmayacağı savından hareket ederler. Piyasanın hiçbir zaman tam istihdam seviyesine ulaşamayacağını, buna karşın eksik istihdam seviyesinde dengenin kurulacağını savunurlar ve talep yanlıdırlar. Gelir dağılımı adaletine önem verirler

Bir de bunlardan farklı olarak, bambaşka bir ekonomik sistemi savunan, Marksist ekonomik kanat vardır. Bu kanat kapitalizm karşıtı bir tavır sergilerler. Kapitalist

ekonomilerde giderek ağırlaşan ve kapitalizmin sonunu getirecek içsel çelişkilerin olduğunu savunurlar. Ekonomilerin esas olarak kar oranlarının düşmesi eğilimi yasasıyla konjonktürel krizlere sürükleneceğini savunurlar. Bunlara göre rekabet, savaş, kıtlık ve krizleri de beraberinde getirecektir. Sömürü, yoksulluk kavramlarını irdelerler ve eşitliği savunurlar.

Bu bilimsel bilgilerin ardından, kendi görüşüm hangi sistem olursa olsun, sonuçta hiç değişmeyen temel kuralların olduğudur. Bu temel olgular baz alınarak politika üretilmezse, dünya sürekli olarak bir ekonomik çalkantıya mahkumdur.

Asım US
iletisim@PolitikaDergisi.com

Yorumlar

- [Bilim/Kuramsal](#) [2]
- [Eko-Politik](#) [3]

Kaynak URL (08/05/2024 - 02:30 tarihinde yazdırıldı):

<https://politikadergisi.com/okur-makale/neo-liberaller-sosyal-demokratlar-ve-marksistler>

Bağlantılar:

[1] <https://politikadergisi.com/pd-uye/asim-us>

[2] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/bilimkuramsal>

[3] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/eko-politik>